

О.М. Герман

2.3. Мале місто Зборів та велика історія й імена

У 1929 році видатний український історик Іван Крип'якевич, завершуючи свою чергову книжку, написав: «Для новішої історії Зборова – історії національного руху, виборів, початків і розвитку українських товариств, воєнних подій – повинні місцеві громадяни зібрати матеріали, щоб минувшина не пропала безслідно. Зборів, під яким розігралася одна з найславніших європейських битв, маючи своє славне ім'я повинен мати також свою докладну і основну історію» (І. Крип'якевич «З історії Зборова», Київ, 1929, стор. 36.)

Любити свою країну – означає любити свою область, район, місто, село, в якому живеш, край, який найдорожчий для тебе, бо є твоєю малою Батьківщиною. Що означають слова Батьківщина і батьківщина? Насамперед – це земля твоїх батьків та дідів, земля, в якій знайшли останній спочинок твої пращури, на якій ти зробив перші кроки, це край, якого ніколи не забудеш, де б не був. Для кожної людини є свій, лише один, той найдорожчий мальовничий куточок, де стоять отча хата і дерево, посаджене власними руками. Для всіх є дорогою та земля, де ми вчимося, працюємо, живемо.

А ще земля Зборівська подарувала світові немало знаменитих постатей, які пронесли на світові обшири наукові, мистецькі та державотворчі ужинки. Серед них слід назвати: лікаря-мікробіолога Я. Алексевича, економіста Б. Андрушківа, фотографа В. Балюха, священника І. Барвінського, письменника О.Барвінського, артиста М. Бенцяля, історика П. Білінського, митрополита К. Богачевського, письменника Т. Бордуляка, поета І.Вагилевича, вченого Б. Гакета, лірника Ф. Годованого, поета і науковця О. Германа, педагога В. Гоца, художника В. Гриценко, мовознавця В. Домбровського, сатирика Є. Дудара, поета Р. Заводовича, письменника С. Калинця, народного поета В. Карачка, модельєра М. Колача, диригента Л. Конопа, композитора А. Кос-Анатольського, живописця Ю.Коссака, драматурга Я. Косовського, лікаря П. Кузіва, художника П. Кукурудзу, композитора та письменника Р. Купчинського, історика Б. Лановика, скрипаля К. Ліпінського, філолога Г. Маланчука, мистецтвознавця П. Медведика, поета Р. Метельського, науковця

М. Михайлишина, художника С. Нечая, економіста М. Микитюка, художницю Я. Музику, поета Р. Піня, поета Г. Радощівського, літературознавця Л. Сеника, єпископа М. Скородинського, театрального діяча Й. Стадника, артистку Л. Тивонюк-Лисак, художника К. Устияновича, журналіста І. Фарину, історика Г. Чернихівського, академіка О. Шаблія, диригента А. Юркевича, художника В. Яворського.

Праворуч автошляху Тернопіль-Львів, навпроти яблуневого саду, світлим обрисом вирізняється пам'ятний знак з іменем районного центру – Зборова. Зборівщина охоплює північно-східну частину Подільської височини. На заході сягає північно-східного краю Опілля, а також При бузької улоговини, на півночі – вапняного пасма Товарів, а на сході й півдні з'єднується Тернопільським платом. На території району беруть початок річки Серет, Стрипа, Золота Липа. У районі, що є західною окраїною Тернопільщини, нараховується 89 сіл, 38 хуторів і селище міського типу Залізці. Площа – 977 кв. км., населення – 46 тис. чоловік.

До переліку населених пунктів Зборівщини входять місто Зборів, селище міського типу Залізці та села: Беримівці, Бзовиця, [Білківці](#), Білоголови, Білокриниця, Бліх, Богданівка, Вертелка, Висипівці, Вільшанка, Вірлів, Вовчківці, Волосівка, Воробіївка, Гаї-за-Рудою, [Гаї-Розтоцькі](#), Гарбузів, Глядки, Годів, Городище, Грабківці, Гукалівці, Данилівці, Дітківці, Жабиня, Жуківці, Загір'я, Заруддя, [Іванківці](#), Горішній Івачів, Йосипівка, Кабарівці, Калинівка, Кальне, Кобзарівка, Кокутківці, Корчунок, Коршилів, Красна, Кудинівці, Курівці, Лавриківці, Лопушани, Малашівці, Манаїв, Метенів, Мильне, [Млинівці](#), Монилівка, Мшана, Мшанець, Нестерівці, Носівці, Озерна, Озерянка, Оліїв, Осташівці, Панасівка, Перепельники, Піщане, Плєсківці, Плісняни, Погрібці, Присівці, Ратищі, [Ренів](#), Розгадів, Серединці, Серетець, Сировари, Славна, Травотолоки, Тростянець, Тустоголови, Футори, Хомівка, Цецівка, Чернихів, Чистопади, Чорний Ліс, Ярославичі.

Саме місто Зборів розташоване на Волино-Подільській височині, між берегами Головної і Малої Стрипи, що утворюють навколо Зборова два ставки. Стрипа пливе тут досить широкою, багнистою долиною, під самим містом

творює значний став. Місто лежить частинно на рівнині 351 метрів понад рівень моря, сусідні горби підносяться до висоти 390 м. Зборів – це невелике місто з населенням 7,5 тис. чоловік. Територія його по обидва боки Стрипи складає 600 гектарів.

Через м. Зборів проходить автомобільний шлях національного значення Львів-Тернопіль – Н02; шляхи територіального значення: Почаїв-Зборів – Т2013, Зборів-Козова – Т2014, Зборів-Поморяни. Відстань до залізничної станції «Зборів» – 3 км. Відстань до обласного центру складає 37 км.

Попередником міста Зборова було поселення Верхостав, засноване у 1166 році на березі річки Стрипа. У 1241 році воно було зруйноване монголо-татарами. Ті, хто врятувалися, заснували нове поселення, яке започаткувало місто Зборів. Назва походить від слів «збор», «забор», що означало «огорожа, укріплення».

Першу згадку про Зборів маємо щойно з 1642 р. В тому часі власником Зборова став Яків Собеський, батько пізнішого короля. Він купив цілий золочівський «ключ» земель – від Золочева аж по Озерну, старався його загосподарити і взяв у свою опіку також цю невеличку оселю над Стрипою.

Він перемінив Зборів на місто. Завів тут тижневі торги й ярмарки, звільнив міщан від податків і допомагав будуватися. В недовгому часі збільшилося число мешканців, почалися ремесла й торгівля, побудовано церкву і костюл, містечко укріплено валами і частоколом. Зборів став справді містом. Але тодішні часи були неспокійні, на Галичину раз-у-раз нападали татари, почалися козацькі війни, – Зборів лежав при головнім шляху, отож часто різні війська находили на нього і місто не могло розвиватися спокійно.

Ліси, пагорби, дикі місця навколо, одначе, вже в середині XV століття документи фіксують появу на цій землі поселень то Кізліва і Тавріва в 1465 р., то Погрібців у 1494р. Десь тоді з'явився й Зборів. Впевнено в документах він фігурує аж під 1642 р., коли власником його став Яків (Якуб) Собеський, батько майбутнього короля Яна III. До зеніту своєї слави поселенню лишалося всього сім років... Саме за Собеського (Собеського - як завгодно) Зборів з села перетворився на місто, тут почалося ярмаркове торгове життя, активно йшло

будівництво, а міщани були звільнені на певний час від податків. Пізніше з'явилися церква й костел, а місто обросло укріпленнями - куди ж без них.

Від зовнішніх ворогів оборона була, а від внутрішніх колотнеч таку й дотепер не придумали. Коли Україна спалахнула Хмельниччиною, ватага з двох десятків зборівчан так козацькими подіями розхвилювалася, що від емоцій напала на костел, пограбувала храмове срібло й ризи, а заодно й шляхетське добро, яке нерозумна шляхта зберігала в костелі. Після срібла взялися за людей, багатом дісталася, а двірського писаря навіть вбили. Писаря ж за що? Люмпени якимось завжди письменних недолюблювали...

Коли повз Зборів проїжджав Тиміш Хмельниченко, міщани дали йому 10 талерів «поклон». Хабар-не хабар, та козаки все-таки забрали з собою всіх міських коней. Не допоміг «поклон». А потім й гірше було: війна забрала з містечка всі соки, спустошила його пожежею. Документи того часу фіксують: у Зборові та передмістях було 160 порожніх домів. Втекло населення, в лісах поховалося.

Прославив Зборів рік 1649-й на всю Європу: тут Богдан Хмельницький розгромив польське військо. Після битви гетьман подався на схід, а легенди стверджують, що за Богданом пішло не все військо - [деякі залишилися в цих місцях, заснували нові села](#). Поляки теж не відразу покинули Зборів - ще кілька днів вони збирали з поля тіла загиблих, а потім ховали їх в навколишніх полях. Кам'яні хрести на таких могилах стояв колись біля Млинівців, Кудобинців, на схід від самого Зборова. До цього часу нібито збереглися поховання біля Озірної та Мшаної.

Хмельницький ще раз відвідав Зборів - сталося це у 1651 р. Тоді гетьман таборував під містом понад тиждень, чекав на поляків, а щоб час даремно не гаяти, вирішував важливі справи: послів до [Москви](#) відсилав, видавав універсали для монастирів [Чернігівщини](#) тощо. «Табір» - звучить досить суворо, а між тим разом з гетьманом під Зборовим проживав грецький митрополит Костянтин Йосип, який відправляв для війська богослужіння. Далі шлях Хмельницького лежав на [Пляшеву](#), де під [Берестечком](#) його військо й зазнало жахливого розгрому.

І в третій раз Богдан йшов повз Зборів - це було в 1655 р. Тоді через місто проходили козаки поручника Недрејовського Волошина та московський полк, але за дисципліною цього разу слідкували суворо, всякого, хто порушував заборону на грабунок, саджали під арешт в одну з міських господ. Під костелом про всяк випадок поставили сторожу: мало що там козакам в голову зайде...

На зворотньому шляху зі Львова в тому ж таки 1655 р. під Зборовим через чутки про знищення татарським ханом Наддніпрянщини відбувся наступ орди на українсько-московську армію. Під час колотнечі загинуло кілька московських старшин, ще декілька потрапило в полон.

Коли в Галичину в 1667 р. прийшли турки - як союзники гетьмана П.Дорошенка, до речі, - зборівчани самі відчинили османам брами. Турки з Зборів взяли і спалили. І сусідні села за компанію. В огні горіло місто - і попіл лишався від зборівських привілеїв. Без «бомаги» піди доведи, що до чого... Нові привілеї Зборів отримає з рук Яна III Собеського в 1689 р. Міщан на десятиліття звільняли від податків, їм дозволялося брати дерево з золочівських лісів на відбудову міста. Поселення знову укріпили: викопали рови, поставили паркани. Працювали над цим не лише міщани, а й селяни з навколишніх сіл, які в разі військової небезпеки шукали захисту саме за міськими мурами.

Правда, міщани, хай і без податків, все одно не жирували: в їхніх обов'язках було насипати греблю та слідкувати за нею, в час жнив вони мали відробити чотири дні, а ще возили панську рибу до Львова власними підводами. Хоча при зборівському дворі були власні гуральня і бровар, міщани мали право варити пиво і виготовляти горілку для весіль та для свят. Діяли ремісничі цехи, приміром, кушнірсько-кравецький. Двічі на тиждень, по неділях і четвергах, відбувалися ярмарки. До речі, ще один гетьман ходив попід Зборів з військом - це був Іван Мазепа в серпні 1705р. В 1740 р. онука Яна III Марія Кароліна де Буйон продала золочівський ключ разом зі Зборовим князю Михайлу Казимиру Радзивілу. Той підтвердив зборівські привілеї у 1743 р. У 1759р. власником міста став Антон Бельський.

З першим розділом Польщі життя Зборова трохи змінилося. В 1786 р. почалося будівництво дороги, т.з. «цісарського гостинця»: купці вже могли не

лякатися розмоклих від болота доріг, і це був плюс. Начебто селяни бунтували проти будівництва гостинця. Австрійський імператор Франц II в 1798 р. надав Зборову права на ярмарки на св. Івана, Преображення, Воздвиження і 31 грудня (Сильвестра). Місто зростало чисельно і економічно. На початок XVIII ст. в місті було дві парафії - «горішня» при храмі Преображення і «долішня» при церкві Різдва Богородиці.

Преображенська церква була зведена в 1710 р. на кошти міщан. Первісний храм був з дерева, чималих розмірів, трьохверхий. Навколо храму був цвинтар, оточений парканом. Відомо, що в церкві був гарний іконостас, багато срібних і золочених чаш тощо. В 1755 р. до цього храму було перенесено «чудотворну» ікону Христа з дому пароха Олексія Левицького. В 1798 р. стараннями пароха Степана Зарудського зведено існуючу нині муровану Преображенську церкву, при якій діяло братство. На цвинтарі стояла школа.

Інша церква, що стояла біля костелу і присвячувалася Різду Богородиці, не збереглася. Записи 1781 р. ще фіксують цей храм, але пізніше його було продано до Цецови (село Зборівського району), де вона згоріла на початку XX ст. Первісний костелу Зборові був дерев'яний. Мурований храм зведено у 1748-1755 р.р. В храмі начебто зберігається ікона XVII ст., яка була власністю Яна III Собеського, портрети пароха Валентина Чеховича (17440, фундатора костелу Олександра Седлінського (помер у 1759 р.) і архієпископа Вацлава Сераковського. При костелі раніше діяв шпиталь для старих людей, заснований начебто ще в 1624 р. (це дивно, бо раніше за першу згадку про місто). Ще один дім для старців було зведено в 1727 р.

З опису міста 1787 р. відомо, що Зборів тоді оточували вали і паркани, а ще була брама неподалік божниці. На той час в місті був ринок і три передмістя: Завальне, Золочівське і Куклинці. Окрім трьох згаданих храмів у місті був панський двір, аустерія, іудеї тримали аж 40 заїжджих дворів і вісім винниць, діяли млин, іудейська лазня і пошта.

XIX століття принесло місту початок занепаду, котрий, здається, продовжується й зараз. Сьогоднішній Зборів - мила, але провінція. Якийсь подорожній в 1823 році жалівся, що в Зборові й пообідати ніде, в продажі були

лише овочі, квасне вино і якийсь «тонкий» вишняк. Щось подібне, на жаль, повернулося до історичного містечка й нині (на початку XXI століття). Пожежа у місті в 1824 році тільки пришвидшила занепад. Станом на 1830 р. в місті було лише 30 мурованих споруд. Всі інші будинки були простими ліплянками з хворосту. Пожежі взагалі частенько дошкуляли Зборову: в 1649, 1667, 1865, 1890, 1916, 1917, 1944 р.р.

В 1875 р. цим тереном пройшла залізниця. Зборову мати власну станцію завадив чималий став - тож станцію отримали Млинівці. В кінці XIX ст. при гостинцю на місці дубового лісу звели військові казарми-бараки для 4 полку драгунів, а пізніше там квартирував 13 полк уланів. Казарми вважалися одними з найкращих в Галичині: тут був водогін, гімнастична зала, тир тощо. В часи Першої світової війни дахи казарм росіяни розібрали на побудову мостів через Стрипу, а стіни вже потім довершили руйнувати місцеві жителі. Не зберігся й велетенський, чи не найбільший у краї паровий млин на ставі: він згорів у 1909 р.

В Зборові зберігся цвинтар часів Першої світової війни. Ратушу розібрали в 1974 р. Це була досить скромна одноповерхова споруда з годинниковою баштою. Годинник відправили на сучасну адміністративну споруду, де він дотепер і знаходиться: от і вийшла ні адміністрація, ні... ратуша. Тоді ж, в 1970-х, розібрали й дзвіницю Преображенської церкви.

Однак й донині цей далеко не передовий на Тернопіллі район, це маленьке та провінційне місто дарують нових діячів як зі свого лона, так і з оточуючих його сіл. Для прикладу ми можемо взяти село Чернихів. Розташоване на [річці Серет](#), на сході району. Населення (згідно перепису у 2007 році) складало 416 осіб. Поблизу села виявлено археологічні пам'ятки пізнього палеоліту, раннього залізного віку і давньоруської культури.

Перша писемна згадка датується [1213](#) роком, як село Чернече на р. Серет. 8 квітня 1437 року село згадується в документах галицького суду вже як Czernichow. [25 травня 1908](#) р. в Чернихові відбулися сутички селян із жандармами, так звана [Чернихівська трагедія](#) (внаслідок стрільби жандармів у людей загинули 5, важко поранені 10 селян). Про цю подію у своїх книгах

описували вихідці із села Яків Косовський, Михайло Ступка, Дмитро Чернихівський та Олег Герман. У селі активно діяли філії українських товариств [«Просвіта»](#), [«Луг»](#), [«Сокіл»](#), [«Союз українок»](#), [«Рідна школа»](#) та інші. У березні [1946р.](#) внаслідок бою з радянськими спецслужбами загинуло 7 вояків [УПА](#). У [1952р.](#) під час бою поблизу Чернихова загинув голова Крайового проводу [ОУН](#) ОСУЗ [Василь Бей](#).

Для того, аби стало зримішим сузір'я імен Зборівського краю, переглянемо біографічні описи хоча б декількох із названих вище, які є уродженцями лише одного із зборівських сіл, а саме Чернихова. Цим зможемо засвідчити величний спектр неназваних імен та обшири їх зацікавлень та плоди діянь. Отож, почнемо.

БІЛИНСЬКИЙ ПЕТРО

(священик, проповідник, фольклорист, історик)

Син отця Степана Білінського Петро народився на Йордан 19 січня 1847 року в Чернихові. З дитячих літ він був сповнений духовного життя і тому продовжував своєю наукою та працею традиції й рід духівництва. Нормальну школу і гімназію Петро Білінський закінчив в 1870 році у Тернополі. Далі продовжив навчання в Львівській духовній семінарії, яку закінчив у 1874 році.

Під час навчання у школі та гімназії захоплювався літературою, музикою, стенографією. Після висвячення був парохом у Залізцях (1876-1879), Великих Бірках (1879-1883), Кийданові (1883-1884), Нестерівцях (1884-1894), Довжанці (1894-1897), Зарваниці (з 1897 року).

З 1864 року у час навчання записував у рідному Чернихові з уст сельчан казки, перекази, оповідання, бувальщини, приказки, зокрема пісні (зібрав 400 пісень, з них половина із мелодіями). В 1870-х роках їде для фольклорних записів і досліджень у Карпати, на Буковину, до Молдавії. За твердженнями Петра Білінського у його автобіографії, його записи фольклору використовували у своїх працях відомі українські культурологи Євген Згарський («Сліди поганської просвіти на Русі» // «Правда», 1868, №2, стор 9-11), Омелян Огоновський («Руські етнографи»), Омелян Партицький («О

народних празників у русинів»), а в 1895 році чех Франц Ржегорж у статтях журналу «Злата Прага».

Десятки народних пісень різних жанрів Петром Білинським було опубліковано у збірниках «Русько-народні галицькі мелодії» - Львів, 1905, №12 (Пісні з Чернихова, Плесківець, Глядок, Підволочиська, Токів, Киданець), у збірникові «Колядки і щедрівки» - Львів, 1914, збірнику «Коломийки», виданому Володимиром Гнатюком (том 1).

Народні пісні записувала також дружина Петра Білинського Юлія Лавринович. У селі Зарваниця ними було знайдено два цінних рукописи народних пісень, які були записані з 1710 по 1718 роки від мешканців околиць Тернополя і Чорткова (пісні про кохання, родинне життя, гумористичні та пісні літературного походження). Петро Білинський передав ці матеріали Михайлові Грушевському, який видрукував їх зі своїми коментарями у «Записках Наукового товариства імені Тараса Шевченка» - Львів, 1897, т.15.

Петро Білинський, як член Тернопільської філії Наукового товариства імені Тараса Шевченка видрукував вперше свою джерелознавчу історію «Тернопіль і його околиці» («Річник товариства наукового» - Тернопіль, 1894, 1895 р.р. Ця історія також вийшла окремою книжкою з використанням давніх грамот, актів, переказів, легенд та археологічних знахідок. Велику частину документів, свідчень та переказів взято і нами для розкриття історії села Чернихів у цій книжці.

Серед дослідницьких матеріалів Петра Білинського є багато історичних відомостей про місто Бозок, села Городище, Малашівці, Глядки, Носівці. Він готував для друку книжку про Чернихів та не встиг за життя, але з Божої ласки вони не пропали, а увійшли пізніше до книжки Якова Косовського. Ним видано також статті «про вживання парних куплетів у слов'янських народів» (1896), проповіді «Десять заповідей Божих», «Проповіді на свята і неділі цілого року» (1906) У пивницях старого замчиська у Зарваниці він знайшов чотиригранні збанки і мідний хрест XV століття, які передав до музею.

Помер і похований Петро Білинський у селі Зарваниця Тербовлянського району неподалік Марійського духовного центру УГКЦ.

ГЛИНСЬКИЙ ПЕТРО

(Громадський діяч української діаспори в США, меценат відродження церкви у Чернихові, автор книжки спогадів про наше село «Святий вечір»)

Кожного з нас сніжна мелодія Різдва переносить через простори пам'яті у світ дитинства, до рідного краю, до таїнства Святої Вечері. Не вгасає у серці отой племінь любови й зачарування смерековим подихом Карпат, плином тихого Дністра, плюскотом волинських озер. І не тільки спомин, але й росте бажання провідати в далекій Україні своє село, відкрити хвіртку, зайти на батьківське подвір'я, торкнутися клямки, відчинити двері у світлицю спогадів, поклонитися на цвинтарі могилам рідних людей. Але при цьому виникає гаряче прагнення чимось допомогти своїм селянам у непростий для рідного краю час, спричинитися до конкретних справ.

Коли споглядаємо діяння достойних меценатів-земляків, які доклали свої пожертви для відродження одного з мальовничих сіл України – Чернихова, постають у вдячній пам'яті імена добродіїв Івана Голуба, Михайла Ступки, Катерини Поліщук, Петра Шнуровського, Гині Ясіновської, Марії Шнуровської, Марії Гуменюк, Анелі Глинської, Марії Шаблій, Богданни Худик-Зарецької, Андрія Боровича, Софії Чабан, Катерини Борович, Івана Млиновського та інших.

Незгасною любов'ю до рідного краю пульсує серце нашого крайнина Петра Глинського, який мешкав у Чикаго. В 1990 році, коли в нього гостювали сусіди з його рідного Чернихова, пан Петро попросив переслати фотографію церкви. Він пам'ятав ще ті дні, коли малим хлопцем латав дах церкви, посічений осколками та кулями після Першої світової війни. Тепер на світлині він побачив темну і порожню нішу для дзвона. Загорівся ідеєю купити його для села та встановити на дзвіниці. Така думка сподобалася іншим Чернихівчанам, мешканцям Чикаго Андрієві Боровичу та Анелі Глинській: вони негайно переслали для цього свої пожертви. У 1992 році дзвін був готовий, і Петро Глинський, разом з своїми побратимами, вирушив в Україну. Кажуть - голосом дзвону земля розмовляє з небом. Таке почуття було в нас на день святого Петра і Павла 1992 року, коли наш дзвін заговорив.

Народився Петро Глинський в селі Чернихові у 1917 році. У своїй книжці спогадів «Святий Вечір», яка вийшла українською та англійською мовами, він згадує: «В 1992 році я вперше після свого виїзду на чужину приїхав до Чернихова, хоча майже 60 великих посилок вже було передано від нас селянам. Коли я побачив з Янковецького боку своє село, то не міг стримати гарячих сліз, які обпікали мою душу. В подорожі зі мною були Андрій Борович, Петро Шнуровський та Анеля Глинська. Ми цілували батьківську землю і дякували Богові, що Україна здобула незалежність».

Через рік Петро Глинський споруджує на церковному подвір'ї величний пам'ятник жертвам німецького бомбардування, серед яких і був його брат Семен. Відтоді майже кожного року прибував на рідну землю: то привозив гроші свої і зібрані нашими селянами-емігрантами для ремонту й відновлення церкви, то для придбання техніки для школи й підведення газу для її обігріву зимою, то для помочі у ремонті Народного дому в селі.

Передав пожертви від себе для купівлі бляхи, якою перекрили церковні бані, для виготовлення і встановлення хрестів на церковних банях, купив кольорові нитки для вишивання церковних рушників й хоругов, переслав пожертви для встановлення і фарбування огорожі довкола сільського цвинтаря. Окрім друку в Україні своєї книжки-спогадів, Петро Глинський активно долучався до створення книжки про історію рідного Чернихова.

І закінчити цю розповідь про чуйну і щиру людину, скромного і правдивого українця Петра Глинського, хочу ще однією цитатою з його книжки: «На деяких американських землях залишається наших краян все менше і менше. Один за одним відходять вони в інший світ, бо кожного з нас чекає той останній земний день. Тому, доки б'ється в грудях моє серце, я свято пам'ятатиму, чий я син, з якої землі і від якого народу походжу, де могили моїх батьків, звідки пішла у світ моя життєва стежка. Зараз на дворі серпень - День Незалежності моєї України, а наступного дня настане мій день народження. Я справді народжуюся заново. Думаю і мрію про щасливу та заможну долю мого села, мого народу, мого краю, і прагну сприяти наближенню того дня».

Помер Петро Глинський 4 жовтня 2006 року в місті Чикаго (США)

ГОЛУБ ІВАН

(активіст національно-патріотичного руху в діаспорі (США) та меценат відродження села Чернихова, автор книжки спогадів «До отчого гнізда»)

Кажуть Голуб – Божа птаха, символ доброти і любові, знак Духа святого. Так сталося, що покійний був Голубом і по прізвищу і по характеру і по перельотах долі. Ми завжди про нього говорили в майбутньому: буде, приїде, порадить... Від нині ми будемо говорити в минулому.

Людина, про яку знали і якій дякували всі у Чернихові і у Тернополі. Дехто дивився на нього як на дивака, який щедро розкидає свої кровно зароблені гроші. А він лише злегко підсміхався та казав: «Щоби збирати добро, треба добро сіяти». Подумаймо кожен, адже як просто і мудро. Ці слова до всіх, до мене і до вас ще живучих. Це його духовний заповіт.

Назвіть мені ще таку людину, яка б була така добра і щедра як він. Мабуть в селі мало знайдеться родин, до яких би в той чи інший час з благою вісткою чи подарунком не приїздив пан Іван, не прилітав Голуб з порятунком. Моє навчання (автор статті), як і наука багатьох сільчан було вистелено його хустинами. На землі не зазнали ви, пане Іване, належної віддяки за Вашу щедроту, але Господь зарахує це на світі іншому. Він справедливий. Коли хто не знає життєвої дороги покійного, то може подумати, що то якийсь мільйонер. Я дякую долі, що в нас минулого року зародилася думка написати його спомини. Книжка «До отчого краю» це біографія й історія, це роздуми й творчість.

Коли я звернувся з сцени нашого Народного Дому осінню минулого року до вас передати спомини, аби їх надрукувати і готувати матеріали для музею, то лише двоє людей почуло мій голос: Іван Голуб і Петро Глинський. На тім боці планети почули мій голос, а в нас жодна людина не відгукнулась. Книжка Івана Голуба вже є в усіх бібліотеках і школах, а книжка Петра Глинського «Святий вечір» підготовлена до друку. По них з часом будуть вчити історію села і цього покоління.

Іван Голуб дуже любив Україну і своє село. Він любив з болем, бо за все переживав, брав близько до серця, нервувався і злився на наше опиячення і

нерозторопність. «Будьте господарями, а не батраками на своїй землі, - мало не кричав до нас, - будуйте, а не розвалюйте Україну!».

Так хто ж він такий? 10 червня 1917 року недалеко від столиці Австрії у містечку Гмінд народився в родині Голубів син, якого назвали Іван. Невдовзі всі приїхали у Чернихів. Після двох років у Іванка помирає мама і починається його сирітство. В чотири роки у сім'ї з'являється мачуха, яка люто знущалася з малого.

Під опікою діда Петра і бабуні Анни, при допомозі тітки Юлії Зарічної прилучався до школи, до товариств «Просвіти» і «Сокіл», до бібліотеки. Перечитав все, що було у вчителя Тадея Сеника і ходив у Заруддя у бібліотеку отця Петра Івахіва. А потім з Петром Тимочком зайнялися торгівлею шкірами, що дало перші заробітки. Коли треба було йти за дозволом у Тернопіль для проведення в читальні вечора по з двохметрових заметах і через сніговії пішки йшов покійний заради спільної справи, а ми часом на другий кінець села лінуємося пройтись.

21 березня 1939 року Іван Голуб стає жовніром польської армії, однак в одному з боїв попадає в полон до німців. Почалося табірне життя. Від сирітства до таборів, від однієї біди до іншої. Холод, голод, знущання, але покійний ніколи не тратив оптимізму, гумору і винахідливості. Швидко вивчив німецьку мову, показав свою господарську жилку» і він вже на цивільній праці в молочарні. Наприкінці червня 1942 року за добру працю відпускають Івана Голуба на Україну відвідати своє село і рідню.

А потім, при наступі Червоної Армії, знову дорога на Захід через кулі і фронт, а там друга неволя - американський полон і видача полоненого Івана Голуба росіянам. Але й при таких випробуваннях долі він не зраджує собі. Стає перекладачем з російської на німецьку, вивчає окрім цього іспанську, італійську та англійську мови. Знав, вмів читати і спілкуватися на семи різних мовах. Хто з присутніх може похвалитися таким?

Знання мов дозволило Іванові Голубу за своє життя відвідати десятки країн, серед яких Польща, Австрія, Німеччина, Англія, Аргентина, Колумбія, Бразилія, Сполучені Штати Америки. І де б не був, про нього залишався спомин

як про добру, щирю і щедрю людину. І де б він не був, головною для його серця була одна держава – Україна. В Аргентині він ставить українські вистави, в Америці стає секретарем скарбника комітету по створенню кафедри українознавства при Гарвардському університеті. Скарбником був наш земляк Михайло Ступка. Сімейне життя в нього було коротким з колумбійкою Христиною-Марією, але це був чи не єдиний світлий відтинок його життєвої дороги. Нині Іван Голуб йде до своєї дружини, до своїх побратимів – односельців. День 13 серпня став останнім у його житті.

З року в рік меншає наша сільська діаспора в Америці, зоставляючи після себе возведені і відновлені за їх пожертви школи, церкви, Народні Доми, косять сьогодні наші врожаї комбайни. І поміж таких благодійників у першій шерензі був Іван Голуб. Кожен з нас серцем збереже світлу пам'ять та поклониться у глибокій вдячності за його жертвність та доброту, за його Любов і Віру.

ГРИЦАЙ ЙОСИФ

(декан Тернопільського деканату УГКЦ, духовний отець і проповідник, організатор і член осередків Українського Національного Демократичного Об'єднання (УНДО), братства Апостольства молитви та Українського Католицького Союзу).

Серед відомих поборників національного і духовного розвою у селі був священик села Чернихів – Йосип Грицай. Ця постать у житті селян Чернихова зіграла не останню роль. Будучи явним патріотом своєї держави, отець навчав цьому і односельчан. Я розглядаю його особистість з особливою повагою, бо він творив історію села Чернихів, направляв його жителів на правильний путь.

Отець Йосип Грицай народився 1883 року у Киданцях що на Збаражчині. Батько – Андрій Грицай, окрім введення господарства, займався шевством. Згодом переїхав у Тернопіль де продовжував шевське ремесло. У родині росло шість синів. Юнаків виховували культурними, ввічливими й працьовитими, вчили безмежної любові до Господа, до свого народу. Батьки розуміли значення освіти й тих синів які прагнули вчитися, посилали до гімназії, а згодом і до Львівського університету.

Йосип після закінчення початкової школи у своєму рідному селі одержав освіту у гімназії м. Львова. Відчуваючи покликання до священного сану у 1903 році почав богословські студії при Львівському університеті. У 1907 році, закінчивши теологію, був рукоположений на священника та направлений парохом села Кам'янки неподалік Підволочиська. У 1910 переїхав у село Заднишівку того ж Скалатського деканату й завідував парафією до 1913 року. Звідти був переведений у село Колодіївку.

З початком Першої світової війни, окупацією москалями Галичини почалися переслідування Греко – Католицької церкви та її душпастирів. Отець Йосип Грицай виїхав до Львова, щоб уникнути можливого арешту. Мешкав на Левандівці. Займався душпастирством у село Рудно, а згодом катехизував у місцевій школі. Після визволення Галичини отець Йосип Грицай повертається у село Колодіївку де трудився до 1927 року. Звідти був переведений у село Чернихів Тернопільського повіту. До цієї парафії також входили села Глядки та Плєсківці. У 1903 році ще навчаючись в університеті, вступив у партію Українське Національне Демократичне Об'єднання (УНДО) і був у її рядах аж до арешту 27 вересня 1940 року. У с. Кам'янки організував читальню, як початковий осередок товариства «Просвіта» та крамницю української кооперації. Під час своєї душ пастирської діяльності обирався головою товариства «Просвіта».

Митрополит Андрей Шептицький знав особисто отця Йосипа. Поважав його за ерудицію, ревне виконання священних обов'язків, організаторські здібності. У 1928 році Митрополит призначив о. Йосипа деканом Тернопільського деканату, підпорядкувавши йому 19 парафій. Окрім активної участі у громадському житті, о. Йосип створив при церкві братство Апостольства молитви та Український Католицький Союз. Члени цих організацій провадили роботу серед парафіян, зокрема молоді та школярів. Звичне душпастирське життя змінилося з початком Другої світової війни. Комуністична влада почала тотальний наступ на церкву.

Серед перших жертв комуністичних богоненависників став о. Йосип Грицай. Його взяли 27 вересня 1940 року і запроторили у Тернопільську тюрму.

Слідство почалося з жовтня. Спецслужби шукали «свідків, які б підтвердили антирадянську діяльність пароха». Йому інкримінували поширення серед людей наклепів на суспільний і держаний лад, паплюження керівників комуністичної партії та радянського уряду, розповсюдження наклепів на податкову систему й колгоспний лад, пропагування послання релігійного контрреволюційного змісту. На очних ставках та судовому засіданні було сім «свідків», більшість з них підтвердили пред'явленні звинувачення.

Обласний суд 17 березня засудив о. Йосипа, як такого, що вчинив особливо важке злодіяння проти трудового народу (насправді за ревну і чесну душпастирську діяльність, та вміле керування деканатом) до вищої міри покарання – розстрілу, з конфіскацією майна в дохід держави. А щоб лицемірно показати «гуманість» радянського правосуддя, змусили написати касаційну заяву на перегляд вироку та зміну його на тюремне ув'язнення. Касаційна заява була переглянута і по сценарію розстріл замінили на десять років позбавлення волі з утриманням у таборах віддалених районів СРСР, з обмеженою у правах впродовж п'яти років після відбуття терміну ув'язнення. Після суду отець Йосип мучився у Тернопільській тюрмі. Коли почалася Друга світова війна, за наказом Сталіна у прифронтових областях, засуджених або підозрюваних у ворожому ставленні до комуністичного режиму, розстрілювали на місці. Влітку 1941 року в тернопільській тюрмі теж знищували в'язнів і 28 червня, понівеченого до невпізнання, розп'яли на дверях тюремної камери слугу Господа Бога отця Йосипа Грицяя.

КАРАЧОК ВАСИЛЬ

(народний поет-селянин)

Народився майбутній літератор в родині Онуфрія Карачка в Чернихові 30 червня 1870 року. Василь Карачок увійшов у історію нашого села та вніс свої поетичні рядки в літературну скарбницю України як народний поет-селянин. Мав лише початкову освіту, яку здобув у рідному селі. У 1912-1922 роках перебував на заробітках в США. Опісля повернувся знову у рідне село й працював на власному господарстві. Був активістом українського

просвітництва, активним членом сільських комітетів та організації «Сокіл», активно працював у читальні «Просвіта».

Під впливом поезій Тараса Шевченка, Степана Руданського і народних коломийок Василь Карачок став писати власні поезії. Написав поему «Дума емігранта», яка була видрукована у Америці у збірці «Пісні емігрантів» - Оліфант, США, 1914. Уривок з цієї поеми також друкувався в журналі «Тернопіль» у 1992 році у спеціальному випуску «Тернопільщина літературна» №2.

Василь Карачок автор сатирично-гумористичних віршів «Багацька натура», «Жандармська чемність» (1928), «Вдова» (1930), «Наймит» (1934) та багатьох коломийок.

Народний поет трагічно загинув від кулі німецького офіцера 12 березня 1944 року.

КОСОВСЬКИЙ ЯКІВ

*(педагог, історик, краєзнавець, етнограф, літератор,
автор першої книжки « Село Чернихів»).*

В останньому листі на отчу землю Яків Косовський писав: «Як би я хотів ще раз побачити рідні околиці, пройтися стежинами свого села. Господи, хоч один-єдиний раз...» Не судилося... Нині цими стежинами йдуть крізь століття його діяння, його твори, його діти, внуки й правнуки. Зливаються ці стежини у дорогу поступу нашої України в майбуття. Але яким був той шлях самого драматурга й режисера, етнографа й педагога.

Народився Яків Петрович 9 грудня 1899 року в селі Чернихів Зборівського району. Після вимушеної 25-літньої еміграції помер 11 квітня 1975 року в Торонто (Канада).

Навчався майбутній письменник у Тернопільській українській гімназії, на вчительських курсах, поглиблював свої знання самоосвітою. У рідному Чернихіві працював бібліотекарем читальні «Просвіти», вів драмгурток, а в 1939-44 рр. вчителював. З 1950 року жив на еміграції в Канаді. Написав і видав у Тернополі, Львові, Коломиї і Жовкві драматичні твори. Це соціально-побутові п'єси з життя селян: «Заклятий яр» (1929), «Для ближніх» (1932р.,

перекладена білоруською мовою, вийшла 1933 року у Вільнюсі), «Ой, три шляхи широкії» (1936), «Вовкулака» (1936).

Духовно-релігійній темі присвятив п'єси «На манівцях» (1937) та «На світанку вічної слави» (1939). Захоплювався давньою історією України. Видав історичні драми «Довбуш» (1935) за мотивами народної пісні про ватажка опришків, а також «Від помсти богів» (1939) – про часи хрещення Русі-України. Його перу належить ще алегорична сцена «Сон у діброві» (1936).

Більшість своїх п'єс Яків Косовський поставив на сцені рідного села, показав їх глядачам навколишніх сіл. 1937 року видав ілюстрований історико-етнографічний нарис «Село Чернихів». Етнографічний розділ з цього нарису опублікований у журналі «Тернопіль» (1992, дод. №3 «Українська гімназія»). Надрукував етнографічний нарис «Подільські лірники та жебраки» у збірнику «Шляхами золотого Поділля» (Філадельфія, 1970, 2 том, с.276-280). Драматичні твори Я.Косовського зберігаються у Львівській науковій бібліотеці ім. В.Стефаніка. Опублікував воєнні спогади «Під Бородянкою», «За Плавучою Великою» (1931).

Недавно односельці, гості та рідні Якова Косовського зійшлися у виповненому зимовою прохолодою, але переповненому теплотою поваги сільському Народному домі. Мистецька програма пошанування столітнього ювілею знаного краянина була різноплановою і емоційно насиченою.

Слово про письменника змовив відомий науковець, дійсний член НТШ Петро Медведик. Споминами про батька поділилися син Володимир та дочка Наталя. Правнуки Якова Косовського Христинка і Володимир прочитали поетичні твори, а народний аматорський хор села, чоловічий ансамбль та солісти вплели у букет пошанування ціле суцвіття прекрасних пісенних творів. Схвилювало усіх записане й передане зі США повіншування від Івана Голуба, який продовжує нині справу Якова Косовського на далекій чужині.

Цікавими для присутніх були виступи учнів шанованого вчителя, знаних нині далеко за межами України вчених, професорів Олега Шаблія – ректора ТДТУ та Богдана Лановика – завідувача кафедрою українознавства ТАНГ. Вони особливу увагу звернули на педагогічний хист та особливе почуття

патріотизму, яким щедро ділився Яків Косовський з своїми учнями, засіваючи у дитячі душі любов до рідного краю і до людей праці. Особливо теплу оцінку у присутніх викликали уривки з вистави «Стрілецька слава» за участю учнів сільської школи, яка носить ім'я письменника та виступ квартету «Галич» Тернопільського державного технічного університету.

Мені випала честь готувати й вести цю програму, то можу з глибоким переконанням зголосити, що ймення Якова Косовського для чернихівчан та для України знайде належне місце поміж достойних синів Тернопілля. Односельці підтримали ідея створити у Чернихові народний музей, де воскреснуть у документах та реальних речах історичні віхи життя села, збережуться сторінки життя й діяння багатьох відомих вихідців з Чернихова та тих, які у рідному селі возводили й кріпили національний дух господарництва та культури. Серед них: Петро Білинський, Йосип Грицай, Михайло Ступка, Іван Голуб, Михайло Герман, Петро Глинський та інші. І поміж цих імен на значимому місці буде постать письменника і патріота рідного краю Якова Косовського. Віднині і назавше.

СЕНИК ЛЮБОМИР

(літературознавець, критик, прозаїк, доктор філологічних наук, професор)

Народився 26 червня 1930 року в селі Чернихів, у 1948 році закінчив Плотичьку середню школу Тернопільського району, у 1953 році – закінчив Львівський педагогічний інститут. Учителював у селі Мшана біля Львова з 1953 по 1954 рік, працював редактором видавництва Львівського державного університету з 1960 по 1962 роки, вів з 1962 по 1964 роки редакцію критики і мистецтва Львівського журналу «Жовтень» (тепер «Дзвін»). З 1964 року – старший науковий співробітник Інституту українознавства Національної Академії наук України у Львові.

Серед наукових зацікавлень – Любомира Сеника – історія української літератури 20-тих років, теорія та історія українського роману 20-тих років, літературна критика поточного процесу, франкознавство. Серед основних праць: «Роман А.Головка «Мати» (1963), «Пролог – не епілог» (1965), «Роман, людина, суспільство» (1966), «Температура гарячого цеху» (1968), «Постійність

пошуку у поезії В.Лучука» (1968), «Роман як життя» (1969), «У пошуках великої прозової форми» (1970), «Про дві романтичні концепції людини» (1970), «Пошукові форми українських футуристів 20-тих років» (1990), «Українська проза трагічної свідомості» (1991), «Проблеми національної свідомості» (1992), «Світоглядні аспекти весільного і похоронних обрядів та голосінь» (1991), «Микола Хвильовий і його роман «Вальдшнепи» (1994), «Філософські мотиви «Зів'ялого листя» І.Франка: вічний образ любові» (1989), «Новаторство повістей і романів І.Франка в контексті європейського роману» (1990), «Шедеври «вічної теми» в ліриці Івана Франка» (1990), зібрання творів І.Франка у 50-ти томах (один з упорядників 27-го тому).

Автор художньої прози: «Полин-зілля» (1992), «Вершина в сонячних зблисках» (1993), «Триптих – як біблійні оповіді» (1994), роман «Ізйди, сатано!» (1995), психологічна повість «Дивна птиця з людським обличчям» (1997) та інші.

СТУПКА МИХАЙЛО

(громадський діяч української діаспори в Америці, науковий дослідник, меценат відродження Чернихова, автор трьохтомника споминів «Над тихим серетом», «До берегів Антлантійського океану», «Під зоряним прапором Злучених Штатів Америки»)

Для кожного з нас життя дає шанс утвердити свою земну місію: тим у питаннях господарчих, тим у справах педагогічних, тим у діяннях духовних. Не кожен вмів чи вдало використовує таку нагоду, що спричиняє роздуми про марноту життєву, про долю невдячну чи про безжальний фатум. А причину найчастіше треба шукати у собі, шукати самому дорогу до себе.

Тримаю в руках одного з останніх листів пана Михайла, якого він переслав вже будучи важко хворим: «Головне, Олеже, не піддавайся спокусам нарікань. Вони вбивають волю і хотіння. Вір у свої сили і засівай цю віру довкола себе. Ти порятуєш десятюх, а вони сотню, а вона тисячі. Віра народжує переконання. Переконання стає містком до перемоги над багном суєти. Пам'ятай про це завжди і всюди, в час веселий і в час розпачу».

А ось інший лист: «Особливо ранить моє серце розбрат українства. Це як покарання за зраду святій ідеї, зраду прадавню і нинішню. Робіть щось. Рятуйте майбутнє. Доки ж у наймах бути вам, коли то вже самі господарити навчитеся, діти мої? Час втікає нині – завтра не наздоженете».

Таких листів у мене десятки. Листів зболених і стривожених, листів писаних серцем та надією. Автором їх є уродженець села Чернихів на Зборівщині, вихідець з бідної селянської родини. Благословився він на світ 19 вересня 1914 року, а після закінчення у 1928 році народної школи був посланий на навчання до Львова. Однак, через важку хворобу матері, Михайло Ступка не зміг закінчити гімназію. Подальшу освіту здобував самотужки, з нестримним бажанням до пізнання світу.

З 1937 по 1938 рік служив у польському війську, але після повернення додому був заарештований за приналежність до ОУН. Рік пробув у тернопільській в'язниці. У своїй книжці «Над тихим Серетом», яка вийшла у Нью-Йорку в 1983 році, автор детально описує ці події. У вересні 1939 року його демобілізують у «совітську» армію, але невдовзі він попадає у полон до німців.

У Німеччині Михайло Ступка працює на одній з фабрик Туринії. Через свій запальний характер у питаннях відстоювання ідеї незалежної України у 1942 році він потрапляє до в'язниці гестапо, а звідти через рік до концтабору «Бухенвальд». Розповідям про спізнані там випробування присвячені сторінки ще однієї книжки «До берегів Атлантийського океану» (Нью-Йорк, 1985 рік). Опис свого життя та людських доль переростає в історичну панораму борні українства за свою честь, за свою націю, за свою державу.

Після закінчення Другої світової війни і звільнення з полону, деякий час перебуває у Німеччині, а відтак переїжджає у США, де разом із дружиною Софією прагне піднятися на захист української мови та культури. Михайло Ступка стає скарбником комітету по відкриттю в Гарвардському університеті кафедри українознавства. В результаті клопіткої роботи було зібрано понад сто тисяч доларів, що дозволило не лише створити кафедру, але й постати їй своєрідним центром українства у Штатах. Михайло Ступка до останніх днів

свого непростого життя опікувався діяльністю цього українського наукового товариства. Про цей період життя він описує у третій книзі спогадів під назвою «Під зоряним прапором Злучених Штатів Америки», яка побачила світ вже в Україні у 1995 році.

Зоря свободи над рідною землею зародила у серці автора промінь надії на достойне майбутнє. Михайло Ступка з великою щирістю, бажанням та матеріальною пожертвою залучився до відродження своєї держави, свого отчого села. Великі пожертви для Львівського національного університету імені Івана Франка та Тернопільського державного технічного університету імені Івана Пулюя допомогли не одному десяткові синів та дочок українців здобути вищу освіту в рідимому краї. В 1998 році йому було присвоєно звання почесного професора ТДТУ.

Для сільчан Чернихова за пожертви Михайла Ступки та його побратимів-односельців (Івана Голуба, Петра Глинського та інших) було закуплено трактора у сільську школу, зернозбиральний комбайн, завершено ремонтні та художні роботи по відновленню церкви, по будівництву Народного дому, школи, проведенню газифікації села. Більше тисячі опублікованих, а ще десятки тисяч неопублікованих (збережених у фонді автора у обласному архіві) сторінок його книг служать і служитимуть односельцям школою пізнання долі нашої еміграції та її місця у боротьбі за незалежність України, а все содіяне Михайлом Ступкою (та при його сприянні) постане пам'ятником визнання і шани краян до нашого славного земляка.

ШАБЛІЙ ОЛЕГ

*(Заслужений діяч науки і техніки України, академік академії Інженерних наук,
доктор фізико-математичних наук, професор, багатолітній ректор
Тернопільського державного технічного університету імені Івана Пулюя,
проректор по зв'язках із виробництвом, завідувач кафедри математичного
моделювання і теоретичної механіки ТДТУ, «Почесний громадянин» міста
Тернополя і села Чернихів)*

Доля кожної людини як ріка часу: бере витoki з джерел отчого краю, струменить від батьківської світлиці, розливається материнською любов'ю.

Відкривши двері споминів про життя нашого славного краянина торкнімося потрісканих одвірків дитинства, відчуймо тепло клямки, якої колись торкались руки батьків і зачинателів роду Шаблія.

Хата, де 17 червня 1935 року народився Олег, виокремлюється особливим виглядом у Чернихові, різьбленими дверима та віконницями, великою відкритою верандою. З металевої помпи на подвір'ї набирав він цілющу силу своєї наснаги, виходив на ганок в обійми сонця, шукав свою дорогу майбутності, стежину утвердження, шлях від отчого порогу до школи. Тут відкривав історію свого села і цілої України, спізнав радощі й біль незгойної рани 7-літнього серця, коли чорною тінню війни відлунилася звістка про смерть батька Миколи. Мати Катерина взяла на свої плечі важкий хрест виховання сина.

Олег впевнено долав пороги освіти у Чернихові і в Обаринцях. Дев'ятий клас... Юний Шаблій – українець душею і помислами. Куди йти далі? Який шлях істинний? Господи, просвітли думку і допоможи зробити праведний вибір! Обаринецька середня школа отримала мудрого учня та щирого патріота свого краю.

Древній і величний Львів вітає на своїх теренах і в стінах університету молодого студента-механіка Олега Шаблія. Світ науки, уроки військування, хвилюючі зустрічі з рідним селом і осяйливе проміння погляду його долі, яка полонила серце юного легеня.

Невдовзі до отчої оселі зійшлися родичі близькі й далекі, аби вітати на рушникові щасливої долі молоду пару Ніну й Олега, у пору сотворення нової української сім'ї. Злагоди і любові зичили односельці, аби ловилася удача, аби повнилося животворною енергетикою першовитоків отчої криниці.

Від батьківської домівки їде Олег Шаблій до священного для нього місця, де першою стрічає і останньою проваджає його нині мама. Що може син тепер віддати матері, окрім пам'яті й любові. Квітами поваги і подяки вишита ще одна стежина життя. Дорога вистелена маминими рушниками та наполегливість і працелюбство допомогли Олегові у науці, у розкритті своїх здібностей.

Вдумаймося у динаміку життєвого сходження Олега Шаблія: у 7 років напівсирота, у 17 років студент, у 23 роки аспірант, у 26 років викладач ЗТФ, у 29 років кандидат наук і завідувач кафедру, у 31 рік доцент, у 39 років доктор наук, у 41 рік професор, у 50 років директор Тернопільського філіалу ЛПІ, у 56 років – академік і ректор приладобудівного інституту, у 61 рік і до нині й надалі «Заслужений діяч науки і техніки України» та багатолітній ректор ТДТУ.

Життєва доля Олега Шаблія невіддільна від долі нашого університету, бо йдуть вони рука в руку, пліч-о-пліч, воєдино. У цей час Олег Шаблій формується, як особистість, як вмільний керівник та організатор, як вихователь і науковець, як педагог і стратег.

Скількох голів нашої обласної держадміністрації пережив на віку свого ректорування пан Олег – важко перелічити, бо й пальців замало. Вони вже давно пішли, а він і досі впевнено гарцює на своєму коні. Він вірив у здійснення неможливого для інших і досягав цього. «Бути в Тернополі першому університетові» - сказав і ... втілив, усіх нас зробивши союзниками і співтворцями отого дива.

Та, щомиті серце кличе Олега до отчого села, за активну допомогу якому, удостоєний звання «Почесний житель Чернихова». Шаблій прагне принести до рідної школи не лише тепло слова, але й тепло опалення. І на всіх етапах життєвих випробувань сил Олегові надавала віра в Бога, в долю, в людей. Мабуть саме це, покликало його знову пройтися студентськими стежками древнього Львова у час, коли на галицьку землю ступив Святійший отець Папа римський Іван Павло Другий. Мить зустрічі з такою особистістю була настояна аурую вселенської доброти і любові, терпимості і благородства. Це стало уроком для кожного з присутніх на прощі і для Шаблія теж. Потребу духовного гарту ректор відчуває завше і прагне це почуття виховати в інших.

В час роботи вселенського конгресу університетів світу пан Олег разом з багатьма прочанами переступає поріг святих дверей величного собору у Ватикані. Ці двері відчинені лише в особливому випадку раз у сто літ, але саме в 2000 році від Різдва Христового через цей поріг можна було переступити усім смертним. Кажуть, вхід у святі двері очищає і просвітлює помисли і душу.

Правду кажуть. Коли ми осмислюємо велич Божественної гармонії, то згадуються слова патріарха УГКЦ Йосифа Сліпого: «Віра і наука, то два крила які возносять людину до світла з мороку буденності». Однією з ідей Олега Шаблія було створення комплексного центру. Серед колишніх боліт і мочариськ на окраїні міста Тернополя постав як у казці красень Палац. Постав з Божої ласки працею рук і сердець сотень людей, як родзинка університету, як самобутність міста, як гордість краю.

«Ми станемо не лише першим технічним університетом Тернопілля, а тим, що ввійде в Асоціацію європейських університетів». Виклавши цю тезу, ректор береться сам, і залучує до цього усіх, з метою її реалізації. Починаються акції масового представлення розробок і праць наших вчених і дослідників для наукових кіл Великої Британії, Німеччини, Швейцарії, Голландії, Італії, Данії, Франції. Як повпред України пан Олег відкриває для Європи невідомі сторінки наукового та освітнього життя молодій державі.

І ось, настає день, коли в Європейську Асоціацію університетів дійсним членом входить ТДТУ – єдиний вищий навчальний заклад західного регіону України. Це стало міжнародним підтвердженням авторитету як ректора Олега Шаблія так і нашого університету. Таку діяльність було відзначено й на державному рівні. Наш знаменитий земляк удостоєний ордена «Знак Пошани» та нагороджений відзнакою «Свята Софія», що вручається за особливі заслуги у розбудові України.

Головним же для пана Олега Шаблія була самовіддана праця задля розбудови технічного університету. Коли до нас прибувають гості з інших регіонів чи держав, їх підкоряє своєю енергетикою та самобутністю, як весь колектив ТДТУ, так і його багатолітній нині почесний ректор університету. В 2003 році Олег Шаблій удостоєний звання «Почесний громадянин Тернополя». Це велика честь і справедливий вияв належної пошани за саможертвність та сподвижницьку працю. Обірвалася житейська дорога Олега Миколайовича Шаблія 31 січня 2016 року.

Кожен край має свою неповторність: у ландшафті, у історичній долі, у особистостях, які народилися, чи життя своє присвятили заради його розквіту.

Знати маленькі міста, їх спадщину та самобутність – це відкривати нові барви у історичному полотні нашої країни, це відкривати як для себе, так і для світу імена, якими мають гордитися наші потомки.